

עפ"ג (מרכז) 60476-08-25 - מדינת ישראל נ' יוסף אבו דיב

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עפ"ג 60476-08-25 מדינת ישראל נ' אבו דיב
תיק חיצוני: 501641/2024

לפני כב' השופט שמואל בורנשטיין, אב"ד
כב' השופט דרור ארד-אילון
כב' השופט עמית מיכלס

מערערת
נגד
מדינת ישראל

משיב
פסק דין
יוסף אבו דיב

השופט עמית מיכלס:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בפ"ת (השופט א' מלמד), מיום 14.7.2025, בת"פ 32970-12-24 במסגרתו הורשע המשיב בהתאם להודאתו, שניתנה לאחר שמיעת מרבית הראיות, בביצוע עבירה שעניינה החזקת נשק, לפי סעיף 144(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).

על המשיב הושתו העונשים הבאים: 22 חודשי בפועל בניכוי תקופת מעצרו; 12 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירת נשק מסוג פשע למשך 3 שנים מיום שחרורו ממאסר; 6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירת נשק מסוג עוון למשך 3 שנים מיום שחרורו ממאסר; קנס בסך 10,000 ₪.

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 24.11.24 החזיק המשיב, בביתו בתוך צוקל ארונות המטבח, בתוך קופסא, שני רימוני רסס שבכוחם להמית אדם, כשלצדם מוסלקים \$5,600 במזומן. עת נודע למשיב על החיפוש המשטרתי שנערך בבית, הוא נמלט ואותר רק בתאריך 3.12.24 בדירת בת זוגו.

תמצית גזר הדין

3. בגזר הדין צויין כי הודאת המשיב נתקבלה במהלך שמיעת פרשת ההגנה, לקראת שלהי חקירתו של המשיב, במסגרת הסדר דיוני שלא כלל הסכמות עונשיות.

לצורך קביעת מתחם העונש ההולם, שקל בית משפט קמא את הערכים המוגנים שנפגעו שעניינם שמירה על הסדר הציבורי, שלמות גופו וביטחונו של הציבור ושמירה על קדושת החיים. אשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה נקבע שהמשיב הסליק בדירה, בה מתגוררים גם קטינים, שני רימוני רסס - נשק התקפי בעל פוטנציאל קטלני, שעלול לגרום להרג ללא אבחנה. לקולה צוין שהרימונים הוסתרו במקום לא נגיש. בנסיבות אלו נקבע כי מידת הפגיעה בערכים המוגנים בעניינו היא חמורה.

בית משפט קמא עמד על מגמת ההחמרה בעבירות מסוג זה כעולה מפסיקת בית המשפט העליון וכן לאורו של תיקון 140 לחוק העונשין, משנת 2021, בגדרו נקבע לעבירה מושא כתב האישום עונש מינימום העומד על רבע מהעונש העיקרי, אלא אם מצא בית משפט להקל בעונש מטעמים מיוחדים (להלן: תיקון 140).

לאחר שסקר את מדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, נמצא לקבוע מתחם עונש הולם הנע בין 18 לבין 36 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר מותנה וקנס.

אשר למיקום העונש בתוך המתחם - בית משפט קמא שקל את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, ובהן גילו הצעיר של המשיב, יליד 1993, והודאתו, הגם שזו ניתנה בסוף חקירתו הנגדית. מנגד, נמצא להתחשב בעברו הפלילי של המשיב, הכולל שני רישומים פליליים: האחד משנת 2018, במסגרתו הורשע בעבירה של החזקת אגרופן או סכין, והשני, משנת 2021, במסגרתו הורשע בעבירה של שוד בחבורה ונדון לעונש מאסר בפועל לתקופה של 28 חודשים.

טיעוני הצדדים בקצרה

4. ב"כ המערערת שבה על עמדת המדינה בבית משפט קמא לקביעת מתחם עונש הולם הנע בין 36 לבין 72 חודשי מאסר והשתת עונש של 48 חודשי מאסר על המשיב, לצד קנס משמעותי ומאסר מותנה. בהקשר זה נטען, שמתחם העונש שנקבע בגזר הדין מקל בנסיבות העניין באורח קיצוני ואינו עולה בקנה אחד עם הפסיקה הנוהגת, עם עונש המינימום שנקבע לעבירה במסגרת תיקון 140 ועם נסיבות ביצוע העבירה שפורטו בגזר הדין, ובפרט פוטנציאל הנזק האדיר הטמון בהחזקת שני רימוני רסס.

אשר למיקום עונשו של המשיב בתוך המתחם, נטען שלא היה מקום למקמו בסמוך לתחתיתו, בפרט כאשר ישנם נימוקים המצדיקים את קביעת העונש במעלה המתחם. כך, לא ניתן משקל לעברו הפלילי של המשיב, ובפרט לעובדה שריצה בעבר עונש מאסר בן 28 חודשים, המלמד על צורך במתן ביטוי לשיקול הרתעת היחיד. כמו כן, לא ניתן כל משקל לשיקול הרתעת הרבים, המתבקש לנוכח המציאות הקשה במדינה, כפי שעולה ממסמך שהוגש לבית משפט קמא (במ/2), שצורף גם כנספח (לערעור). המסמך כולל ריכוז נתונים של מספר אירועי השלכת רימוני רסס בשנים 2023-2025, וממנו ניתן ללמוד על עלייה משמעותית שחלה במספר האירועים באותן שנים. כן הודגש, שהודאת המשיב ניתנה רק לאחר המלצת בית המשפט להגנה, בישיבת ההוכחות הרביעית, לקראת סיום חקירתו הנגדית של המשיב, ומכאן שהיא לא הובילה לחיסכון של ממש בזמן שיפוטי.

לנוכח כל אלו, עתרה המערערת להחמרת מתחם העונש ההולם ולהחמרה משמעותית בעונש

המאסר שהוטל על המשיב.

5. מנגד, טען ב"כ המשיב שלא נפלה כל טעות בגזר דינו של בית משפט קמא. לטענתו, מתחם העונש שנקבע מבטא נכונה את מדיניות הענישה הנוהגת בהתאם לפסיקה המנחה שנסקרה בגזר הדין. בעניין זה נטען שהמערערת שוגה בהתייחסותה למקרה דנן, המסתכם בהחזקת הרימונים ולא בהשלכתם. עוד נטען שאין לזקוף לחובת המשיב את ניהול ההליך, בהתחשב בהודאתו, גם אם זו ניתנה לאחר שמיעת חלק מהעדים, תוך שהוטעם שבשלב ההוכחות ויתר המשיב על העדתם של 12 עדים. ב"כ המשיב הוסיף וטען, שעובר לתיקון 140 הענישה בעבירה מסוג זה עמדה על 12-18 חודשי מאסר, בעוד שהמתחם בענייננו נקבע על 18-36 חודשים כאשר המשיב הוטלו 22 חודשי מאסר, חודש אחד מעל עונש המינימום. כן נטען, כי במסגרת שיקולי הענישה בית משפט קמא לקח בחשבון שהמשיב הודה בעבירה על רקע "חזקת המקום", כאשר בחומר הראיות נמצאו ראיות לכך שהרימונים הוחזקו בביתו עבור אחר. לשיטת ב"כ המשיב, מקום שנאשם מורשע בעבירה בהתבסס על "חזקת המקום", הרי שהעונש שיוטל עליו יהיה מקל ביחס למקרים אחרים. בהתייחס להרשעתו הקודמת של המשיב בעבירה של שוד, טען ב"כ א כוחו כי זו לא בוצעה תוך שימוש בנשק. לנוכח כל אלו, עתר ב"כ המשיב לדחות את הערעור.

דיון והכרעה

6. אקדים ואציין, שלנוכח נימוקי הערעור ולאחר בחינת טיעוני הצדדים וגזר דינו של בית משפט קמא, עמדתי היא שיש לקבל את הערעור.

בשנים האחרונות נדרש לא פעם בית המשפט העליון למדיניות הענישה המחמירה הנדרשת בעבירות נשק ועל החשיבות הרבה שבהטלת עונשים הולמים ומרתיעים על כל חוליות השרשרת העבריינית, כל זאת במטרה להביא למיגורן של מגוון רחב של עבירות המאיימות על שלום הציבור וביטחונו. כך לדוגמה נקבע בע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח, (חוות דעתו של השופט מ' מזוז) (5.11.2019):

"התופעה של החזקת נשק שלא כדין על ידי אזרחים מהווה איום על שלום הציבור ועל הסדר הציבורי. היא התשתית ו"הגורם בלעדיו איין" (causa sine qua non) למגוון רחב של עבירות, החל בעבירות איומים ושוד מזוין, המשך בעבירות גרימת חבלה חמורה וכלה בעבירות המתה. לעתים קרובות הנשק הבלתי חוקי נרכש מלכתחילה למטרות עבירה, ואף אם הנשק נרכש למטרות "הגנה עצמית", הזמינות של הנשק מעודדת את השימוש בו לביצוע עבירות שונות ולחרפת תוצאותיהן.

על כן, המאבק בתופעות האלימות החמורות בחברה הישראלית בהן נעשה שימוש בנשק מחייב, מעבר למאמץ "לשים יד" על כלי הנשק הבלתי חוקיים הרבים שבידי הציבור, גם ענישה מחמירה ומרתיעה בעבירות נשק, לרבות על עצם החזקה או רכישה שלא כדין של נשק. אזכיר כי המחוקק ביטא את גישתו המחמירה לתופעה זו כאשר קבע עונשים מחמירים של 7 שנות מאסר על רכישה או החזקה של נשק בלא רשות על פי דין, 10 שנות מאסר על נשיאה או הובלה של נשק בלא רשות על פי דין, ו- 15 שנות מאסר על ייצור, יבוא או סחר בנשק בלא רשות על פי דין (סעיף 144 לחוק העונשין,

התשל"ז-1977); זאת אף בלא שנעשה בנשק שימוש לביצוע עבירה נוספת. ביעור תופעת החזקת כלי נשק בלתי חוקיים הוא אפוא אינטרס ציבורי מהמעלה הראשונה ותנאי הכרחי למאבק בתופעות הפשיעה האלימה לסוגיה הרווחות במקומותינו, בבחינת "ייבוש הביצה" המשמשת ערש לגידולן של תופעות אלה. מהלך כזה מחייב הירתמות גם של בתי המשפט, על ידי ענישה מחמירה ומרתיעה לעבירות נשק בלתי חוקי באשר הן, וכל שכן מקום שנעשה בנשק כזה שימוש בביצוע עבירות אלימות לסוגיהן." (ההדגשות הוספו - ההרכב)

כידוע, במטרה להתמודד עם העלייה המדאיגה בשכיחות השימוש בכלי נשק על ידי מי שאינו מורשה בהחזקתו, נכנס לתוקף ביום 8.12.2021 תיקון 140 לחוק העונשין, הכולל עונשים מזעריים לסוגים שונים של עבירות נשק, ובכלל זה לעבירת ההחזקה. נקבע, כי עונשי המינימום לא יפחתו מרבע מהעונש המרבי הקבוע בצד כל אחת מעבירות אלו, אלא אם בית המשפט החליט להקל בעונש מטעמים מיוחדים שיירשמו. כן נקבע שבהיעדר טעמים מיוחדים, עונש המינימום לא יוטל כולו על תנאי (סעיף 144(ז) לחוק העונשין). בגין עבירת החזקת נשק עומד אפוא העונש המזערי על 21 חודשי מאסר, שהם רבע מעונש המאסר המרבי של 7 שנים הקבוע לצד העבירה.

על נחיצות ההחמרה בענישה ועל הרקע לתיקון החוק במסגרת תיקון 140, עמד בית המשפט העליון בע"פ 2251/21 אבו עראר ואח' נ' מדינת ישראל ואח', פסקה 25 (15.12.2021):

"אין צורך להכביר במילים על אודות החומרה הנלווית לעבירות נשק. אין היום חולקין כי עבירות מסוג זה הפכו ל"מכת מדינה" של ממש (ראו לאחרונה: ע"פ 7473/20 מדינת ישראל נ' מחאמיד, פסקה 24 (29.6.2021); ע"פ 5993/21 סאלח נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (29.11.2021); ע"פ 8416/20 עייאט נ' מדינת ישראל (2.9.2021)). מכה זו מצריכה מענה הולם בדמות ענישה מחמירה של הטלת עונשי מאסר משמעותיים. מצויים אנו לעת הזאת במצב חירום של ממש בעניין עבירות נשק, ולא בכדי נתקבל עתה תיקון לחוק העונשין (חוק העונשין (תיקון מס' 140 - הוראת שעה), התשפ"ב-2021) - שלא חל בענייננו - הקובע עונשי מינימום לעבירות נשק."

המחוקק עמד אף על הצורך בהחמרת הענישה בעבירה של החזקת נשק, גם בנסיבות בהן הנשק נתפס כשהוא אינו מובל ממקום למקום וגם בנסיבות בהן טרם נעשה בו שימוש, כפי שעולה מדברי ההסבר להצעת החוק:

"בסעיף 144(א) רישה לחוק העונשין, התשל"ז-1977 נקבע ... ואולם, למרות העונש הכבד הקבוע בצידה של עבירה זו והחמרת הענישה על ידי בתי המשפט בשלוש השנים האחרונות, עלה מספר עבירות החזקת הנשק שלא כדין ומספר העבירות הקשורות לעבירה זו. ... בהתאם לכך, נרשמה עלייה במספר תיקי האלימות שבהם היה שימוש בנשק, ומספר הקורבנות בנפש, בפרט בחברה הערבית, גדל אף הוא. נוסף על הנזק הישיר של עבירות נשק, השימוש הנרחב בנשק ובאמצעי לחימה בלתי חוקיים והימצאותם בחברה האזרחית פוגעים בתחושת הביטחון של הציבור ותורמים לעליית הביקוש לנשק בלתי חוקי. מאפיין מחמיר נוסף של עבירות אלה הוא הקלות שבה סכסוך של מה בכך

עלול להסלים במהירות לאירוע קטלני אך ורק בשל קיומו של נשק בהישג יד".

7. כידוע, בעת קביעת מתחם העונש ההולם בעבירות החזקת נשק, ניתן משקל לאופי הנשק, מידת קטלניותו, כמות כלי הנשק שהוחזקו, ותכלית ההחזקה. מבין כלי הנשק השונים, החזקת רימון רסס נחשבת לחמורה במיוחד, בהינתן שמדובר בנשק רב עוצמה, בעל פוטנציאל נזק חמור, קטלני והיקפי, אשר בשונה מכלי נשק רבים אחרים שהחזקתם יכולה להיות דו-תכליתית, מוחזק למטרות התקפה (ע"פ 8017/20 גריפאת נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (22.12.2020)).

במקרה שלפנינו, החזיק המשיב לא רימון רסס אחד אלא שניים, בביתו בו מתגוררים קטינים. אמנם, הרימונים הוחזקו בצוקל שמתחת לארונות המטבח, מקום שבאופן יחסי אינו נגיש לקטינים, אולם אין באמור כדי לשלול התגלגלות הרימונים לידיהם. אשר לתכלית לשמה הוחזקו הרימונים והיקף הנזק שעלול היה להיגרם כתוצאה מהשימוש בהם, הרי שנתונים אלו נותרו לוט בערפל, עובדה הנזקפת לחובת המשיב, בהינתן שמדובר בנשק שתכליתו התקפית בלבד. היבט נוסף של חומרה נעוץ בהתנהלות המשיב, שלאחר שנודע לו על החיפוש שנערך בביתו, נמלט לביתה של בת הזוג שלו, ואותר רק בחלוף 10 ימים.

8. ראוי לאבחן את עניינו של המשיב ממקרים אחרים שצוינו על ידי בית משפט קמא בסקירת מדיניות הענישה, בהם הוחזק רימון רסס אחד בלבד, גם אם לצדו הוחזק נשק נוסף במדרג נמוך יותר של החומרה או תחמושת (כך לדוגמה ת"פ (מחוזי ת"א) 29925-09-24 מדינת ישראל נ' קלברינו (26.5.2025), בו נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 18 לבין 36 חודשי מאסר למי שהורשע בהחזקת רימון רסס אחד; ת"פ (מחוזי חי') 50068-09-23 מדינת ישראל נ' קשקוש (27.3.2024), בו נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 18 לבין 42 חודשי מאסר למי שהחזיק רימון רסס אחד ושתי מחסניות של רובה M16).

בת"פ (מרכז- לוד) 18428-07-24 מדינת ישראל נ' ברקו (18.5.2025), שהוגש מטעם המשיב, דובר במקרה של נשיאה והובלה של רימון רסס יחיד והחזקתו לאחר מכן במשך יומיים, לגביו נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 24 לבין 48 חודשי מאסר. ב"כ המשיב ביקש ללמוד ממתחם העונש ההולם שנקבע באותו מקרה על מתחם העונש ההולם בעניינו, אולם יש לשים לב להבדלים בין המקרים שמקשים על ההשוואה המבוקשת. אמנם, באותו מקרה דובר בהובלה ונשיאה של הרימון, שהיא עבירה חמורה מעבירת ה"החזקה" במקרה שלפנינו, אולם בעניינו החזיק המשיב שני רימונים. אף ראוי לציין כי באותו מקרה ניתן משקל, הגם שמוגבל, לכוונת הנאשם להעביר את הרימון למשטרה למרות שלא עשה כן בפועל, ולהערת המותב לפיה המתחם נקבע בהתחשב "בנסיבותיו הייחודיות של המקרה".

עוד יש לציין, שמתחם העונש ההולם שנקבע בת"פ (מחוזי חי') 520-07-17 מדינת ישראל נ' אסבאן (23.1.2018), שהוזכר בגזר הדין בעניינו של המשיב, הנע בין 12 לבין 36 חודשי מאסר לגבי עבירה של החזקה ועבירה של נשיאה והובלה של רימון רסס יחיד ברכב, ניתן לפני היכנסו לתוקף של תיקון 140 לחוק. לא יכולה להיות מחלוקת על כך שרמת הענישה לאחר היכנסו של התיקון לתוקף אינה יכולה לעמוד בשורה אחת עם רמת הענישה שחלה בתקופה שקדמה לו.

9. לעניין היחס שבין עונש המינימום לבין מתחם העונש ההולם, נקבע לא אחת שככלל, תחתית מתחם העונש ההולם לא תפחת מעונש המינימום, אלא מטעמים מיוחדים שיירשמו. עמד על כך השופט ס' ג'ובראן בע"פ 1605/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (27.8.2014):

"מתחם עונש הולם שתחתיתו נמוכה מעונש המינימום יכול להיקבע רק אם ניתנו טעמים מיוחדים לכך [...] פרשנויות אחרות, למשל שתחתית מתחם העונש ההולם לא תהיה נמוכה מעונש המינימום או שניתן להתעלם מעונש המינימום אף מבלי טעמים מיוחדים בעת קביעת תחתית מתחם העונש ההולם, תבאנה למצב בו לא תהיה הלימה בין חומרת העבירה לבין המתחם, הן בניגוד לתיקון 113 לחוק העונשין והן בניגוד לסעיף 355 לחוק העונשין" (ההדגשות הוספו - ההרכב).

בע"פ 1079/16 מדינת ישראל נ' נחמן, פסקה 18 (1.8.2016) הוסיף השופט ס' ג'ובראן כי "בעת קביעת מתחם העונש ההולם, על בית המשפט להפריד בין סוגי העונשים השונים [מאסר מותנה ומאסר בפועל - ע' מ']", ובפרט לקבוע מהו הרף התחתון של עונש המאסר בפועל".

כפי שניתן ללמוד מהוראות סעיף 144(ז) לחוק העונשין, כאשר נקבע בחוק עונש מזערי לעבירה, בית המשפט מוסמך להטילו בדרך של מאסר בפועל, מאסר על תנאי או שילובם של השניים (ע"פ 4876/15 פלוני נ' מדינת ישראל פסקה 36 (3.12.2015)). אולם, הציפיה היא שככלל, במקרים שאינם חריגים או קלים במיוחד, לא יהיה הרף התחתון של עונש המאסר בפועל שנקבע בגדרי המתחם נמוך מהעונש המזערי הקבוע בחוק, זאת באופן שישקף את מצוות המחוקק ליצור יחס הולם בין חומרת מעשי הנאשם לבין משך המאסר שיוטל עליו (בעניין זה ראו את חוות דעתו של השופט י' אלרון מהעת האחרונה בעפ"ג 38440-08-24 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 5 (19.10.2025)).

ואכן, המקרה שלפנינו איננו חריג ובוודאי שאינו קל ערך, כפי שעולה אף ממסמך ריכוז נתונים של משטרת ישראל, שהוגש לבית משפט קמא, הסוקר את העלייה במספר אירועי השלכת רימוני רסס בין השנים 2023-2025. מהמסמך, שדומה שלא נלקח בחשבון במסגרת גזר הדין, עולה תמונה עגומה, לפיה בשנת 2023 נרשמו 75 אירועים; בשנת 2024 נרשמו 988 אירועים(!); ובשנת 2025, עד ליום 6.7.2025 בלבד, נרשמו 428 אירועים(!). בחישוב פשוט, עולה שבשנתיים האחרונות נזרקים בממוצע כמעט שלושה רימוני רסס ביום. זינוק בלתי נתפס זה במספר אירועי השלכת רימוני הרסס בשנים האחרונות מחייב אף את התייחסות בתי המשפט בהטלת עונשים שיבטאו יחס בלתי מתפשר כלפי התופעה, באופן שיהלום את הרטוריקה המחמירה העולה מפסיקת בית המשפט העליון לגביה.

בהינתן שהחזקת רימוני רסס מהווה את המסד והיסוד לשימוש ברימונים, המשקל שיש ליתן במסגרת הענישה לשיקול הרתעת הרבים הוא משמעותי, לא רק בעת גזירת עונשיהם של משליכי הרימונים, אלא גם של אלו המובילים אותם ומחזיקים בהם. הצעד הראשון בכיוון זה הוא התאמת הרף התחתון של מתחם העונש ההולם בדרך של מאסר בפועל לעונש המינימום אותו קבע המחוקק. בפרט יפים הדברים כאשר עסקינן בהחזקת יותר מרימון רסס אחד, שרק לגביו נקבע עונש מינימום של 21 חודשי מאסר.

10. בהינתן האמור, על רקע מגמת ההחמרה בענישה שתיקון 140 לחוק ביקש לקדם, בשים לב לעונש המינימום הקבוע לצד העבירה, ובהתחשב בנסיבה המחמירה הגלומה בהחזקת שני רימוני רסס באופן שאמור להשפיע משמעותית על גובה המתחם, סבורני שמתחם הענישה שנקבע בגזר הדין אינו עומד בהלימה למעשיו של המשיב ולפסיקה הנוהגת. בהתחשב במכלול הנתונים ובנסיבות המקרה שלפנינו אציע לקבוע מתחם עונש הולם הנע בין 24 לבין 48 חודשי מאסר בפועל.

אעיר, שמתחם זה מתיישב אף עם מתחמי העונש ההולם שנקבע לאחרונה בקשר לעבירות חמורות יותר של נשיאה והובלת רימוני רסס (ראו ת"פ (מרכז) 21057-02-24 מדינת ישראל נ' עליאן (7.4.2025), בו נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 36 לבין 70 חודשי מאסר למי שנשא בתיקו שני רימוני רסס בסביבת מגורים.

11. אשר לעונש שהוטל על המשיב בגדרי מתחם העונש שנקבע, דומה שלא הייתה הצדקה למקמו בחלקו התחתון של המתחם, וזאת ממספר טעמים:

בראש ובראשונה יש לתת משקל של ממש לעברו הפלילי של המשיב, הכולל שתי הרשעות קודמות, אחת בעבירה של החזקת סכין, והשניה עניינה עבירה חמורה של שוד בחבורה משנת 2021, בגינה ריצה עונש מאסר של 28 חודשים, שדומה שלא הרתיע אותו מלבצע זמן קצר לאחר שחרורו עבירה חמורה נוספת בעלת פוטנציאל נזק משמעותי. אדגיש, שלנוכח חומרת עבירת השוד, אין בטענת ההגנה לפיה עבירת השוד בוצעה שלא אגב שימוש בנשק כדי להקל עם המשיב, ולכל היותר נסיבה זו אינה מחמירה את מצבו בגדרי המתחם שנקבע.

נוסף על כך, המשיב אמנם הודה בביצוע העבירה, אולם עשה כן בשלב מתקדם מאוד של ההליך, לאחר שחלק גדול מהעדים כבר נשמעו, והוא לא ביקש להשתלב בהליך שיקומי. בהינתן האמור, המשיב זכאי אמנם להקלה מסוימת הניתנת למי שלקח אחריות על מעשיו ולא ניהל את ההליך עד תומו, אולם זאת באופן מדוד.

12. בשולי הדברים יש לציין כי ב"כ המשיב לא הציג כל תימוכין לטענתו לפיה במקרים של הרשעה בעבירה מכח "חזקת המקום" נוהגים בתי המשפט להקל בעונש, והטענה אף אינה מתיישבת עם שורת ההיגיון. "חזקת המקום" היא כלל ראייתי הקבוע בסעיף 144(ד) לחוק העונשין, הקובע כי מקום שנמצא בו נשק, רואים את מחזיק המקום כמחזיק הנשק, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר. חזקה זו נועדה לסייע בפתרון בעיות ראייתיות בהוכחת החזקה, ועל כן השימוש בה רלוונטי לשלב הוכחת יסודות העבירה, ולא לשאלת הענישה. מרגע שהורשע נאשם בעבירה, הרי שלעניין הענישה, אין הבחנה בין עבירות החזקת נשק שהוכחו תוך שימוש בחזקה, לבין אלו שהוכחו בדרך אחרת. למעלה מן הצורך אעיר, שטענות המשיב לפיהן הוא הורשע מכח "חזקת המקום" או שהחזיק ברימונים עבור אחר, אף אינן עולות מעובדות כתב האישום המתוקן, ואינן מתיישבות עם הודאתו, שניתנה ללא כל הסתייגות. כידוע, עונשו של נאשם נגזר בהתאם לעובדות כתב האישום, בפרט וביתר שאת לאחר שכתב האישום תוקן במסגרת הסדר טיעון (ע"פ 2454/18 שיינברג נ' מדינת ישראל, פסקה 17 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן (2.12.2018), וראו גם סעיף 40(ד) לחוק העונשין).

13. נוכח כל האמור, וכדרכה של ערכאת הערעור שאינה ממצה את הדין עם מי שהחליטה

להחמיר בעונשו, אציע לחבריי להעמיד את עונשו של המשיב על 32 חודשי מאסר בפועל, ואילו יתר חלקי גזר הדין יותרו על כנם.

השופט דרור ארד-אילון:

1. אף לגישתי, יש מקום לקבל את ערעור המדינה ולהחמיר בעונשו של המשיב אולם במידה פחותה מזו שמציע חברי, כבוד השופט עמית מיכלס. בהתחשב בשיקולי הענישה הכוללים ובלי להתערב במתחם הענישה, כפי שאבהיר, אציע להעמיד את עונש המאסר בפועל על 28 חודשי מאסר בפועל, תוך הותרת שאר רכיבי הענישה על כנם.

2. בראש הדברים, לא מצאתי שיש מקום להתערב במתחם הענישה שקבע בית משפט קמא, אשר נתן ביטוי הן לענישה הנוהגת לאחר תיקון 140 לחוק העונשין, שקבע עונש מזערי בעבירות אלו והן ההחמרה שחלה בפסיקת בתי המשפט בעבירות אלו מאז ואף בעת האחרונה.

3. כבוד השופט מיכלס, סקר באופן ממצה את חומרתן של עבירות נשק ובכללן החזקה בלבד, ואת השינוי שערך המחוקק בתיקון 140 לחוק העונשין, שנכנס לתוקפו ביום 8.12.2021, אשר כלל עונשים מזעריים. כן עמד על תכלית ההחמרה בענישה שנדרשת בשל ריבוי עבירות הנשק ותפוצת הנשק בחברה ובשל פגיעתם הרבה של כלי נשק ובפרט של כלי נשק התקפיים, ובמקרה דנן שני רימוני רסס. עוד הציג את ההחמרה בענישה, שנקבעה בפסיקת בית המשפט העליון עוד לפני תיקון 140 ולאחריו (ראו: ע"פ 4077/22 פלוני נ' מדינת ישראל (28.7.2022); ע"פ 309/22 מדינת ישראל נ' ביאדסה (10.5.2022)).

4. אין מחלוקת, שבפסיקה המוכרת לא נזכר מקרה דומה של החזקה גרידא של שני רימוני רסס. יש מקרים בהם הוחזק רימון רסס בודד או רימון רסס ונשק נוסף שחומרת החזקתו פחותה, ויש פסיקה שעוסקת בעבירות חמורות יותר של נשיאה והובלה של שני רימונים ויותר ברכב או במרכזה של עיר, ואף של נשיאה ושימוש בצוותא ברימון באופן שגרם להיזק.

5. בפסיקה הקודמת לתיקון 140, העוסקת בהחזקה בלבד של כלי נשק חם ללא נשיאה והובלה וללא שימוש בנשק, נקבעה תחתית מתחם הענישה בין 12 לבין 14 חודשי מאסר בפועל (ת"פ (חיפה) 520-07-17 מדינת ישראל נ' אסבאן (23.1.2018), בו נדונה החזקת רימון רסס בודד ברכב; עפ"ג (באר שבע) 55090-12-22 (20.3.2023)). כאמור, לאור ריבוי עבירות הנשק, לפני תיקון 140 ולאחריו, חלה החמרה משמעותית במתחמי הענישה בגין עבירות נשק, ותחתית המתחם בעבירות של החזקה בלבד, ובכלל זה אף החזקה ברכב שיש בה ממד של חומרה, ולעתים אף בעבירות של הובלה ונשיאה בנסיבות שאינן חמורות במיוחד, נקבעה בין 18 לבין 20 חודשי מאסר בפועל (ת"פ (ת"א) 29925-09-24 מדינת ישראל נ' קלברינו (26.5.2025); ת"פ (חיפה) 50068-09-23 מדינת ישראל נ' קשקוש (27.3.2024) עפ"ג (ב"ש) 59617-08-23 אבו עמרה נ' מדינת ישראל (10.1.2024)).

6. במקביל הוחמרה הענישה בעבירות של הובלה ונשיאה ונקבע, כי בגין עבירה של נשיאת נשק חם במרחב הציבורי בידי בגיר, ייקבע מתחם ענישה בין 30 לבין 42 חודשי מאסר בפועל (ע"פ 9228/23 מדינת ישראל נ' אגבריה (26.5.2024) ואזכוריו בפסיקה).

מקרה חמור יותר נדון בעפ"ג 53348-09-24 מדינת ישראל נ' הייב (10.4.2025). מדובר היה

בהובלה בצוותא של רימון בודד וסיוע להיזק בחומר נפץ, בכך שבמהלך ההובלה השליך אחר את הרימון לעבר ביתו של אדם וגרם לנזק לרכוש. בבית המשפט המחוזי, מתוך גישה מחמירה, נקבע מתחם שתחילתו ב-20 חודשי מאסר בפועל, והוטל על הנאשם עונש של 22 חודשים בפועל וענישה נלווית. בערעור לבית המשפט העליון נמתחה ביקורת על תחתית המתחם (בעיקר בשל עבירת ההיזק בחומר נפץ שהיא בעלת חומרה ניכרת), עם זאת בהתחשב בנסיבות ביצוע העבירה ובהן מוגבלותו הקוגניטיבית של המערער, לא נקבע שינוי במתחם, והעונש הוחמר "באופן מדוד" ל-28 חודשים תוך הותרת המאסר על תנאי על כנו.

7. עולה שהצורך להחמיר בענישה בעבירות נשק אף לנוכח העליה בריבוי עבירות הנשק קיבל מענה בפסיקה בכל הערכאות, ורמת הענישה אף בעבירות החזקה עלתה בשנים האחרונות במידה ניכרת. הדבר בא לידי ביטוי בקביעת מתחמי הענישה, לאחר שניתנה תשומת לב מלאה לנתונים בדבר ריבוי עבירות הנשק, ולפגיעה הניכרת בציבור בעטיין (השוו בהקשר אחר: ע"פ 83265/22 פלוני נ' מדינת ישראל (2.11.2022), בחוות דעתו של כבוד השופט עפר גרוסקופף).

8. לאור ההחמרה האמורה בשנים האחרונות, אין במתחם הענישה שנקבע במקרה דנן בין 18 לבין 36 חודשי מאסר בפועל חריגה בולטת מהמתחמים שנקבעו בעבירות דומות ואף חמורות יותר. אף אם המתחם נוטה מעט לקולה, בעיקרו של דבר הענישה שנקבעה "**תואמת בקירוב את שנפסק על ידי בית משפט זה בעבירות מהסוג בו עסקינן**" (כמאמר בית המשפט העליון בע"פ 4345/18 **אבו עמאר נ' מדינת ישראל** (29.11.2018)). על כן לא מצאתי שבחלוקף שנים ספורות מתיקון 140 האמור, הציגה המאשימה תשתית הולמת ומבוררת המצדיקה העלאה נוספת וניכרת במתחם הענישה.

9. בעמדת חברי עולה עניין היחס בין עונש מינימאלי שקבע המחוקק לבין מתחם העונש ההולם. עניין זה נבחן בע"פ 1605/13 פלוני נ' מדינת ישראל, (27.8.2014), לנוכח סעיף 355 לחוק העונשין (חלק כללי), התשל"ז-1977, הקובע עונש מזערי בעבירות מין. בהתייחס לכך, נקבע בחוות דעתו של כבוד השופט סלים ג'ובראן, כי "**מתחם עונש הולם שתחתיתו נמוכה מעונש המינימום יכול להיקבע רק אם ניתנו טעמים מיוחדים לכך. אני סבור כי עונש המינימום שקבע המחוקק הוא אינדיקציה לחומרה שמיוחסת לעבירה ולמידת הפגיעה בערכים המוגנים מביצועה, ולכן נכון שתהיה לו השפעה גם על מתחם העונש ההולם (ראו גם: ע"פ 337/13 פלוני נ' מדינת ישראל (פסקה 13 לפס' דינו של השופט נ' הנדל (9.9.2013) ...**" (שם פסקה 26; ראו גם ע"פ 4876/15 פלוני נ' מדינת ישראל (13.5.2015)).

קביעה זו ניתנה בהקשרן של עבירות מין לנוכח סעיף 355 לחוק העונשין, וספק אם יש להחילה על כלל עונשי המינימום הקבועים בחקיקה ובכלל זה על עבירות נשק.

10. בפסק דינו הנזכר של כבוד השופט הנדל בע"פ 337/13, נקבע כי "**בהתנגשות האפשרית בין קביעת המתחם לפי תיקון 113 לבין קיומו של עונש מזערי לפי סעיף 355(א) לחוק העונשין, נדמה כי ברובד הכללי ידו של האחרון על העליונה**". עם זאת, בפסק דין זה לא נקבע שהעונש המינימלי ישמש בהכרח כתחתית מתחם הענישה. הפתרון שנמצא להתנגשות בין שתי ההוראות הוא בשיקול דעתו של בית המשפט בקביעת העונש הן לחומרה והן לקולה, ואף

בכך ש"נקבע כי עונש המאסר המינימאלי יכול שיינתן באופן של ריצוי בפועל ובאופן של ריצוי על תנאי. אף בכך יש כדי להשפיע על יישומם המשולב של תיקון 113 לסעיף 355(א) לחוק העונשין".

בדומה נקבע בפסק דינו של כבוד השופט חאלד כבוב בעפ"ג 38440-08-24 מדינת ישראל נ' פלוני(19.10.2025): "עת עסקינן בעונשי מינימום ניתן להורות על כך שהעונש, כולו או חלקו, יהא על תנאי (ע"פ 8235/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 ((11.05.2020) גם פסק דין זה עסק בעבירות מין. באותו מקרה עתרה המאשימה בבית המשפט המחוזי למתחם שתחתיתו נמוכה מעונש המינימום ולא ערערה על כך. בסופו של דיון, משמצא שלא מתקיימים התנאים לחריגה מהמתחם מטעמי שיקום, החמיר בית המשפט בעונשו של המשיב והעמידו (בגין חמש עבירות שונות) על 21 חודשים בפועל, שהם עונש המינימום בגין עבירה אחת.

ע"פ 8235/19 המוזכר עסק אף הוא בעבירות מין. באותו מקרה העונש המרבי על העבירה עמד על 10 שנים. בית המשפט המחוזי קבע מתחם ענישה שמתחיל בעונש המינימום, קרי 2.5 שנות מאסר בפועל. בערעור קבע בית המשפט העליון שאף שאין טעמים המצדיקים חריגה מעונש המינימום, יש להפחית את עונש המאסר לכדי 26 חודשים (קרי מתחת לעונש המינימום).

בע"פ 8500/22 אביטבול נ' מדינת ישראל (10.7.2023), נדון עניינו של אדם שהורשע בעבירות מין שעונש המינימום בגינן הוא 30 חודשי מאסר. בית המשפט המחוזי גזר את עונשו ל-14 חודשי מאסר בפועל, 5 חודשי מאסר על תנאי, ופיצוי לנפגעת העבירה. בית המשפט העליון קיבל את ערעורה של המדינה. בית המשפט הפנה לקביעה בע"פ 1605/13 לעיל, לפיה "עונש המינימום הוא בבחינת אינדיקציה לחומרה שמיוחסת לעבירה ולמידת הפגיעה בערכים המוגנים מחמת ביצועה, ומשכך, ראוי שתהיה לו השפעה גם על מתחם העונש ההולם" (אך ללא קביעה שעונש המינימום יהא תחתית מתחם הענישה). משמצא שלא מתקיימים טעמים מיוחדים לסטות מעונש המינימום, החמיר בית המשפט העליון בעונש בכך שהעלה את עונש המאסר על תנאי ל-16 חודשים, והותיר את עונש המאסר בפועל על 14 חודשים. קרי: נמוך במידה משמעותית מעונש המינימום.

11. עולה, שיישום דווקני של קביעת עונש מינימום (הכולל מאסר על תנאי) כתחתית מתחם ענישה (למאסר בפועל), יהווה העלאה של עונש המינימום מעבר לקביעת המחוקק, ובאופן שעלול להכביד על קביעת עונש הולם.

דומה שכבוד השופט ג'ובראן היה ער לכך, ועל כן סייג את קביעתו בהפניה לדברי כבוד השופט הנדל, כאמור. אכן, עיון בפסיקת בתי המשפט ובהם בית המשפט העליון בגזירת העונש בעבירות נשק, מלמד שלא אחת, ואף בפסיקה שהובאה בענייננו, תחתית מתחם הענישה פחותה מעונש המינימום שנקבע בתיקון 140, ואך בצירוף עונש מאסר על תנאי מתקיים המשך הנדרש בעונש המינימום.

כאמור בפסיקה המוזכרת לעיל, לעתים כך הדבר אף בעבירות מין (ראו גם ע"פ 8299/19 פלוני נ' מדינת ישראל (31.5.2020))

מדברים אלה עולה, כי אימוץ כלל נוקשה לפיו כאשר קבע המחוקק עונש מינימום (שניתן לשאת ולו בחלקו במאסר על תנאי) יש לקובעו אף כתחתית מתחם הענישה אלא אם יש

"טעמים מיוחדים", עלול להוביל להחמרה משמעותית בענישה בשורה של עבירות שיש בהן עונש מינימום, ללא תשתית עובדתית הולמת וללא שהמחוקק כיוון לכך.

12. על כן, אף מטעמים אלה לא מצאתי שיש לקבוע, לראשונה ובאופן רוחבי, שעונש המינימום שנקבע בתיקון 140 יקבע כתחתית מתחם הענישה בעבירות נשק בכלל, ובמקרה דנן בפרט.

אעיר, שבעניינו של המשיב גזר בית משפט קמא 22 חודשי מאסר בפועל וכן 12 חודשי מאסר על תנאי, קרי עונש מאסר כולל של 34 חודשים, שהוא ממושך יותר מ-21 חודשים המהווים עונש מינימום לפי תיקון 140.

13. לסיכום עמדתי בעניין מתחם הענישה, אוסיף שחשיבותה של תחתית המתחם אינה בהתייחסותה למקרה הנדון. יש בה ביטוי של עקרון ההלימה לנסיבות העבירה ולאשם במישור כללי יותר. כך, במקרה טיפוסי דומה, אך בנסיבות מיטיבות של עושה העבירה (למשל: העדר עבר פלילי, מתן הסבר משכנע המקל באחריותו ולו במעט, קבלת אחריות והבעת חרטה, נכונות לטיפול ונסיבות אישיות ומשפחתיות מקלות), ניתן יהיה להסתפק בתחתית המתחם כענישה הולמת.

14. מדברים אחרונים אלה, עולה שאף לפי המתחם שנקבע בבית משפט קמא, יש מקום להתערב בקביעת מיקומו של המשיב סמוך לתחתית המתחם. המערער הורשע בעבר בעבירה של שוד בחבורה, אשר בגינה נשא מאסר בן 28 חודשים עד זמן לא רב לפני העבירה דנן. ובמועד תפיסת הנשק נמלט למשך כעשרה ימים, ואף לאחר מכן הוא לא נתן כל הסבר לנסיבות החזקת הרימונים. בנוסף, הודאתו בבית המשפט ניתנה אך לאחר שמיעת ראיות המאשימה, ולפיכך אין בה כדי להקנות את מלוא ההקלה של מי שמודה, מקבל אחריות וחוסך מזמנו של בית המשפט.

15. נסיבות אלו לא קיבלו משקל מתאים, ובעטיין נדרש היה למקם את העותר מעל למחצית המתחם שנקבע. לנוכח ההלכה כי בערעורי מדינה אין למצות את העונש ההולם (ע"פ 5980/15 מדינת ישראל נ' פרי זדה (נבו) 23.3.2016); ע"פ 4077/22 פלוני נ' מדינת ישראל (28.7.2022)), אציע להחמיר את עונשו של המשיב כך שעונש המאסר בפועל שהוטל עליו יועמד על 28 חודשים, ושאר רכיבי הענישה לא ישתנו.

השופט שמואל בורנשטיין, אב"ד:

1. כשני חבריי, אף אני סבור שיש מקום לקבל את הערעור ולהחמיר בעונשו של המשיב, ובמחלוקת שנפלה ביניהם באשר למידת ההחמרה, אני מצטרף לדעתו של כב' השופט מיכלס.

2. בין אם יש לקבוע כי הרף התחתון של מתחם הענישה, בעבירות החמורות, יהא, לכל הפחות, עונש המינימום שנקבע לעבירה, ובין אם ניתן לקבוע רף תחתון נמוך יותר, נראה כי מהפסיקה שהובאה לעיל, **תוך עריכת ההתאמות הנדרשות**, עולה כי המתחם שקבע בית משפט קמא, אינו משקף במידה מספקת את חומרת העבירה בה מדובר ונסיבותיה.

3. וגם אם תמצי לומר, כי רמת הענישה שנקבעה עד כה בפסיקה מצדיקה קביעת מתחם ענישה הדומה לזה שקבע בית משפט קמא, סבורני כי נוכח הנתונים שהוצגו לנו באשר לשימוש הגובר ברימוני רסס במסגרת פעילות עבריינית, ממילא ראוי הוא להעלות במידה משמעותית את רף הענישה.

דומני כי זה בדיוק תפקידו של בית המשפט, הנדרש להכביד את ידו מקום בו הוא נתקל בפעילות עבריינית מתעצמת וגוברת, בממדים בלתי נתפסים ממש, הגובה חיי אדם.

4. וכדין ההחמרה הנדרשת במתחם העונש שקבע בית משפט קמא, בין אם בהתאם לפסיקה הקיימת, ובין אם נוכח הצורך להחמיר בענישה, כך נדרשת במקרה דנן החמרה, ולכך מסכימים שני חבריי, באשר למיקומו של המשיב בתוך המתחם, בהתחשב, בראש ובראשונה, בעברו הפלילי הרלוונטי, ומהעת האחרונה.

5. אין זאת אלא, כי עונש של 32 חודשי מאסר, מביא בחשבון את מכלול נסיבות העניין, הן אלו הקשורות בעבירה והן אלו שאינן קשורות בעבירה, כמו גם, ובמידה לא מבוטלת, את הכלל לפיו ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין עם מי שהחליטה להחמיר בעונשו.

סוף דבר - בדעת רוב יוטלו על המשיב 32 חודשי מאסר, וזאת חלף 22 חודשי המאסר שהוטלו עליו בבית משפט קמא. יתר חלקי גזר הדין יישארו בעינם.

בהתאם להסכמת הצדדים, המזכירות תשלח אליהם את פסק הדין באמצעות נט המשפט.

ניתן היום, כ"ג טבת תשפ"ו, 12 ינואר 2026, בהעדר הצדדים.

שמואל בורנשטיין, שופט דרור ארד-אילון, שופט עמית מיכלס, שופט